

Concept-aanbiedingsbrief vlekkenplan bluswatervoorzieningen

Geacht college,

De Inspectie Justitie & Veiligheid heeft in 2020 naar aanleiding van een evaluatie naar een brand in Amstelveen, waarbij onvoldoende bluswater beschikbaar was, de veiligheidsregio's nadrukkelijk verzocht om een adequate en toekomstbestendige bluswatervoorziening te realiseren en in stand te houden. De colleges van burgemeester en wethouders zijn hiervoor verantwoordelijk.

Het bestuur van veiligheidsregio Kennemerland (VRK) heeft in 2019 besluiten genomen met betrekking tot de transitie naar adequate en toekomstbestendige bluswatervoorziening. Zo zijn de brandkranen per 2022 vervangen door watertankwagens. Samen met de inhoud van de tankautospuiten wordt hiermee invulling gegeven aan het primaire bluswater voor de "maatgevende incidenten".

Naast de watertankwagens heeft het bestuur van de VRK ook besloten tot de aanschaf van aanvullende grootwatertransportsystemen. De brandweer was en blijft namelijk in geval van escalatie en grootschalige incidenten afhankelijk van veel en langdurig beschikbaar bluswater. Dit bluswater is afkomstig van oppervlaktewater. Er was echter onvoldoende inzicht in de regionale dekking van dit zogeheten tertiair bluswater in termen van beschikbaarheid en bruikbaarheid van waterwinpunten. Dit kan betekenen dat bepaalde gebieden geen (tijdige) of onvoldoende dekking hebben van tertiair bluswater en de gemeente daar een (tijdelijk) risico loopt. Voor zowel gemeente als brandweer is het wenselijk om dit inzicht te hebben om op adequate invulling te geven aan de brandweezorg en daarin keuzes te kunnen maken.

Om aan deze behoefte invulling te geven is eind 2022 gestart met de vormgeving van een regionaal bluswaterbeleid. De uitgangspunten daarvoor zijn begin 2023 door het bestuur van de VRK vastgesteld. Dit bluswaterbeleid wordt vormgegeven langs drie samenhangende producten:

1. Adviesleidraad bluswater en bereikbaarheid
2. Beleids- en uitvoeringskader realisatie, beheer en onderhoud.
3. Regionaal dekkingsplan bluswater

De Adviesleidraad en het "Beleids- en uitvoeringskader realisatie, beheer en onderhoud" zijn door ons vastgesteld en zijn bij deze brief bijgevoegd. Deze worden hieronder kort toegelicht. Voor de realisatie van een optimaal dekkingsplan bluswater vragen wij uw medewerking zoals verderop in deze brief is toegelicht.

Adviesleidraad bluswater en bereikbaarheid en Beleids- en uitvoeringskader openbare bluswatervoorziening: realisatie beheer en onderhoud

Met de regionale Adviesleidraad Bluswater en Bereikbaarheid is een regionaal eenduidig advieskader gerealiseerd voor ruimtelijke ontwikkelingen en vergunningverlening, toezicht en handhaving. De basis hiervoor is de landelijke Handreiking Bluswatervoorziening en Bereikbaarheid van brandweer Nederland, die bij de oprichting van de VRK in 2008 al onderdeel uitmaakte van de toen gemaakte

bestuursafspraken. Door het verdwijnen van de brandkranen en de komst van watertankwagens was een regionale vertaling van deze landelijke handreiking gewenst.

Met het Beleids- en uitvoeringskader openbare bluswatervoorzieningen is een eenduidig regionaal kader gerealiseerd voor het instellen en in stand houden van openbare bluswatervoorzieningen. Het Beleids- en uitvoeringskader betreft een samenvoeging van diverse bestaande, soms gemeentelijke, documenten tot een regionaal totaaldocument, inclusief een actualisatie als gevolg van het verdwijnen van de brandkranen, met het doel regionale uniformiteit te creëren. Op dit moment zijn er gemeentelijke verschillen in de uitvoering van openbare bluswatervoorzieningen.

Het regionaal dekingsplan bluswater - nut en noodzaak

Met de keuze voor watertankwagens als primaire bluswatervoorziening is de beschikbaarheid van aanvullend bluswater nog belangrijker geworden. Dit blijkt ook wel uit het hiervoor genoemde besluit binnen de VRK tot de aanschaf van aanvullende grootwatertransportsystemen. Zoals gezegd, de brandweer was en blijft bij langdurige c.q. grootschalige inzetten afhankelijk van aanvullend bluswater. Aanvullende reguliere eenheden en watertankwagens zijn namelijk niet bedoeld en in staat om bluswater voor langere periode en in grote hoeveelheden te verzorgen. Daarnaast betekent het inzetten van meerdere watertankwagens (voor langere tijd) dat de basis brandweezorg met primair bluswater in andere gebieden in gevaar komt.

Dit aanvullende bluswater is afkomstig vanuit oppervlaktewater. Vanuit een faciliterende rol heeft de VRK samen met de gemeentelijke stakeholders en Hoogheemraadschappen per gemeente onderzocht in hoeverre dit zogeheten “tertiair bluswater” binnen de individuele gemeenten beschikbaar is c.q. kan komen. In de bijlage treft u de rapportage van uw gemeente aan. Hierin is aangegeven welke waterwinpunten geïnventariseerd zijn en welke al dan niet voldoen aan de eisen voor bruikbaarheid ervan voor de brandweer. Waar nodig zijn de gewenste aanpassingen beschreven om punten te operationaliseren. Op basis hiervan bent u in staat binnen uw gemeente keuzes te maken over de mate waarin en de wijze waarop u invulling wilt en kunt geven aan het dekingsniveau van tertiair bluswater in uw gemeente.

In het Vlekkenplan bluswater wordt het regionaal dekingsniveau op basis van de lokale besluiten en uitvoering zichtbaar. Hiermee krijgt de VRK inzicht in de beschikbaarheid van tertiair bluswater, wat essentieel is voor de informatiepositie vanuit operationeel perspectief. Dit is een dynamisch overzicht, dat op basis van in de toekomst te operationaliseren waterwinpunten en andere wijzigingen gewijzigd kan worden.

Toelichting dekingsniveau tertiair bluswater en keuzes.

Idealiter is binnen het gehele verzorgingsgebied dekking met tertiair bluswater. De vraag is echter in hoeverre dat realistisch is, enerzijds vanuit het perspectief van mogelijkheden (infrastructuur, financiën, etc.), anderzijds op basis van noodzaak (risicoprofiel).

Bij de inventarisatie en analyse van de waterwinpunten is om die reden, rekening houdend met de eisen zoals opgenomen in het hiervoor benoemde Beleids- en uitvoeringskader, gezocht naar een zo efficiënt mogelijke dekking van tertiair bluswater in uw gemeente met waterwinpunten waaraan zo min mogelijk werkzaamheden nodig zijn om deze te operationaliseren c.q. operationeel te houden. Hierin hebben de Hoogheemraadschappen een positieve adviserende rol vervuld. Ten opzichte van de waterwinpunten zoals die in het verleden geïnventariseerd waren, heeft dit op regionale schaal

een sterke reductie opgeleverd van door de brandweer wenselijk geachte punten van 3.500 stuks naar ruim 400 stuks.

De in uw gemeente geïnventariseerde waterwinpunten kunnen dan ook gezien worden als minimum. Hierbij is de maximaal te overbruggen afstanden van het systeem voor grootwatertransport leidend geweest. Tevens is rekening gehouden met aspecten als verkeerscirculatie (effect stilleggen transportas voor langere tijd).

Binnen de met tertiair bluswater gedekte gebieden is per waterwinpunt aangegeven of deze reeds voldoet aan de gestelde eisen of dat aanpassingen nodig zijn om deze te operationaliseren. Voor de niet-gedekte gebieden is op basis van een risicogerichte analyse een inschatting gemaakt van de mate waarin de gemeente daar een risico loopt op en als gevolg van een tekort aan bluswater. Hierin zijn door de brandweer met name de volgende indicatoren betrokken:

- De binnen het gebied aanwezig gebruiksfuncties (soort en aantal) of dat er sprake is van natuurgebied/weilanden.
- De mate waarin een incident door overslag naar andere gebruiksfuncties verder kan uitbreiden en tot escalatie (en maatschappelijke verontwaardiging) kan leiden.
- De aanwezigheid van overige voor tankautospuitten toegankelijke bluswatervoorzieningen met beperkte capaciteit als vijvers, sloten en waterkelders of met onbeperkte capaciteit als geboorde putten en bluswaterriolen.
- De mate waarin een gebied überhaupt toegankelijk is voor grootwatertransport c.q. potentieel oppervlaktewater herbergt.

Dit risico is niet SMART te formuleren en heeft daarom een beschrijvend karakter.

Vervolgens zijn voor de niet-gedekte gebieden adviezen gegeven op welke wijze daarin vanuit risicogerichte maatregelen c.q. vanuit (toekomstige) infrastructurele omstandigheden verbeteringen aangebracht kunnen worden.

Uitgangspunt is het gezamenlijke belang van VRK en gemeenten bij goede brandweezorg. Het vlekkenplan bluswater is met het oog daarop opgesteld, in het vertrouwen dat gemeente en VRK ook samen willen optrekken in het realiseren van een optimaal systeem van bluswater. Met de voorliggende stukken wordt u in staat gesteld om:

- zich een oordeel te vormen over de geïnventariseerde en voorgestelde waterwinpunten voor tertiair bluswater.
- een (meerjaren) plan van aanpak op te stellen voor het operationaliseren van die waterwinpunten die nog niet aan de eisen voldoen, als ook voor het onderhoud van alle waterwinpunten (de inspectie wordt verzorgd door de VRK).
- keuzes te maken ten aanzien van de niet-gedekte gebieden (mede op basis van de door de brandweer aangedragen criteria zoals aanwezig risico, communicatie inzet risicobeheersingsmaatregelen, toekomstige infrastructurele voorzieningen, etc.) en op basis daarvan te komen tot een (meerjaren) plan van aanpak.

Indien gewenst kan de VRK u hierbij ondersteunen.

Adviezen

Het instellen en in stand houden van adequate bluswatervoorzieningen is een lokale verantwoordelijkheid. Net als in de totale brandweezorg trekken de gemeenten binnen de VRK daarin gezamenlijk op. Zowel de 'Adviesleidraad Bluswater en Bereikbaarheid' als het 'Beleids- en uitvoeringskader openbare bluswatervoorzieningen: realisatie, beheer en onderhoud' hebben een uniform karakter. De uiteindelijke invulling van de regionale dekking bluswater vraagt eerst om lokale keuzes en besluiten.

Wij adviseren u:

1. de Adviesleidraad Bluswater en Bereikbaarheid binnen de relevante werkprocessen binnen uw gemeente te hanteren.
2. het Beleids- en uitvoeringskader openbare bluswatervoorzieningen: realisatie, beheer en onderhoud en de hierin genoemde eisen te hanteren bij het instellen en in stand houden van de openbare bluswatervoorzieningen.
3. op basis van de gemeentelijke rapportage bluswatervoorzieningen na een integrale afweging:
 - a. keuzes te maken over het instellen en in stand houden van de voor uw gemeente geïntariseerde en voorgestelde waterwinpunten voor tertiair bluswater.
 - b. keuzes te maken op het gebied van het operationaliseren van die waterwinpunten die nog niet aan de eisen voldoen, als ook voor het onderhoud van alle waterwinpunten (de inspectie wordt verzorgd door de VRK).
 - c. keuzes te maken ten aanzien van de niet-gedekte gebieden, mede op basis van de aangereikte criteria en op basis daarvan te komen tot een (meerjaren) plan van aanpak.

Wij verzoeken u:

4. Ons (periodiek) te informeren over de keuzes over en operationele status van de door de brandweer voorgestelde waterwinpunten, zodat deze in de operationele systemen van de brandweer en in het overzicht van de regionale dekking bluswater (vlekkenplan) geborgd kunnen worden (en blijven).

Hoogachtend,
Commandant Brandweer etc.

Bijlagen:

1. Adviesleidraad Bluswater en Bereikbaarheid
2. Beleids- en uitvoeringskader openbare bluswatervoorziening: realisatie, beheer en onderhoud
3. Lokale rapportage bluswatervoorziening